

KALBĖJIMO PLANAS

- I. Žmogus neišvengiamai susiduria su aplinkybėmis, kurių negali kontroliuoti.
- II. Vienos iš sudėtingiausių ribinių situacijų žmogui gali susidaryti tada, kai dėl didžiųjų šalių kėslų, neaiškios vidaus situacijos šalyje keičiasi politinis pasaulio vaizdas.
1. Lietuvos didysis kunigaikštis yra ribinėje situacijoje – iš vienos pusės turi spręsti religinį konfliktą, iš kitos – politinį (V. Krėvė, “Skirgaila”):

- a) Skirgaila nori žmonėms gero, tačiau nežino, kaip tai padaryti;
- b) valdovas siekia ginti, o ne užkariauti, tuomet atsiduria ribinėje situacijoje (vidinis konfliktas).

Išvada: *Valdovas galiausiai supranta, jog pagonybė ir senieji papročiai yra netekę galios naujajame krikščioniškame pasaulyje, tad jausdamas pareigą tėvynės išsaugojimui žengia krikščionybės keliu.*

2. Kita ribinė Skirgailos situacija, t. y. vidinis konfliktas, – kaip išlikti nepamynus žmogiškumo, kai siekiama valstybinių tikslų:
- a) Skirgaila darosi vis įtaresnis, kerštingesnis, uždaresnis, nepasitikėjimas žmonėmis skatina neapykantą pasauliui ir sau pačiam – taip herojus pradeda griūti iš vidaus;
 - b) Skirtingai nei kunigaikštis Skirgaila, riteris Keleris keičiasi į gerąją pusę;
 - c) kūrinyje pateikiama dviejų personažų transformacija.

Išvada: *Moraliai miręs Skirgaila prasmenga savo žiaurumu - pralaimi kaip žmogus. Tačiau toje pačioje situacijoje Keleris, pasirinkęs bausmę mirtį, laimi, kadangi įstengia nugalėti save ir išlaikyti žmogiškąją prigimtį.*

3. XX a. vidurio žmogus stengiasi išlikti blaiviai mąstantis, orus žmogus nehumaniškomis aplinkybėmis. (B. Sruoga, “Dievų miškas”):
- a) į Štuthofą ištremti inteligentai, dar kitaip vadinami „politiniai garbės kaliniai“, buvo laikomi pusbadžiu, vos paeidavo, kol galiausiai tapdavo “klipatomis”;
 - b) vienas iš savo vidinės laisvės išsaugojimo būdų - atsiribojimas nuo pragariškos tikrovės;
 - c) kritinėje situacijoje ironija ir sarkazmas žmogui padeda neišprotėti.

Išvada: *Kandus juokas, ironija gali padėti išverti nežmoniškas lagerio gyvenimo sąlygas, neprarasti žmogiškumo ir vilties išgyventi.*

- III. Ribinėse situacijose atsidūrusios asmenybės gali pasirinkti labai skirtingas laikysenas: vieni sugeba puoselėti žmogiškąsias vertybes ir išlaikyti orią laikyseną, o kiti palūžta ir sunaikina savo vidinį pasaulį.

